

Riksdagen

Uppteckningar

vid EU-nämndens sammanträden

2024/25:16

Onsdagen den 18 december

§ 1 Europeiska rådet

Statsminister Ulf Kristersson

Information och samråd inför möte i Europeiska rådet den 19–20 december 2024

Anf. 1 ORDFÖRANDEN:

Klockan har slagit 14, och EU-nämndens sammanträde inleds. Vi hälsar välkommen till dagens öppna sammanträde med EU-nämnden, och jag riktar mig särskilt till statsminister Ulf Kristersson. Med sig har han statsrådet och EU-minister Jessica Rosencrantz med flera. Hjärtligt välkomna!

På dagordningen står det information och samråd inför Europeiska rådets möte den 19–20 december. Jag kommer alldeles strax att lämna ordet till statsministern. Efter att han har lämnat sin redogörelse kommer jag att ge ordet till partierna i storleksordning för frågor och kommentarer. De partier som har fler än en ledamot vid bordet har möjlighet att efter första rundan ställa ytterligare en fråga.

Dagens sammanträde sänds på riksdagens webb.

Anf. 2 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Herr ordförande! EU:s stats- och regeringschefer träffas i morgon för ett möte i Europeiska rådet. Det blir det första mötet som leds av den nyvalde rådsordföranden António Costa, som tidigare var Portugals premiärminister. De långsiktiga prioriteringar som han har aviserat är fortsatt stöd till Ukraina, stärkt samarbete på försvarsområdet och minskad invandring. Hans prioriteringar ligger påtagligt nära våra svenska.

António Costa har också föreslagit att Europeiska rådet ska ansluta sig till det interinstitutionella etikorganet – kanske inte välkänt för alla människor – som ligger inom ramen för arbetet mot korruption inom EU och som syftar till att stärka EU-medborgarnas tilltro till EU:s olika institutioner. Regeringen stöder naturligtvis detta viktiga arbete.

Ukrainas fortsatta kamp för sin frihet och självständighet kommer att stå i fokus på Europeiska rådet även denna gång. President Zelenskyj väntas den här gången delta även fysiskt. Vi är många som vill höra hans syn på situationen, inte minst efter mötena med Emmanuel Macron och Donald Trump i Paris. Dessa talade jag ju också själv med i samband med att Notre-Dame återinvigdes. Efter det har flera ytterligare möten hållits i olika mindre grupperingar, varav ett sådant äger rum i kväll.

På rådet återkommer vi också till migrationen. Vi ska både diskutera det europeiska nuläget och vad som mer behöver göras. Återvändande av dem som har fått avslag på sin asylansökan förblir kanske den mest högaktuella frågan för många medlemsländer, och det finns en påtagligt ökande enighet i frågan. Sverige hör som ni vet till de drivande länderna.

På dagordningen står också EU:s roll i världen. Det är en ganska stor fråga, och den aktualiseras av det transatlantiska, det globala syd, relationen till Storbritannien men också av sådant som krisberedskap och resiliens. Rådet kommer dessutom att ställa sig bakom de slutsatser som allmänna rådet har antagit om utvidgningsfrågor.

Vi träffas i allvarstider. Det har gått mer än 1 000 dagar sedan Ryssland inledde sin fullskaliga invasion av Ukraina. De senaste veckorna har Ryssland genomfört de mest omfattande angreppen hittills mot ukrainsk energiinfrastruktur. Situationen vid fronten är väldigt allvarlig, vilket vi ju alla vet och följer dagligen. Samtidigt fortsätter det ryska krigsmaskineriet lida enormt stora förluster. Med ungefär 1 500 ryska dödade eller sårade soldater varje dag i oktober betalar den ryska befolkningen ett enormt högt pris för Putins krig.

I det här läget är det viktigt att EU:s budskap till omvärlden fortsätter vara tydligt: Vi kommer att fortsätta stödja Ukraina så länge det krävs. Det betyder att vi ska visa att vi är beredda att ta ett ännu större ansvar för vår egen säkerhet i Europa men också för stödet till Ukraina.

Detta var också vårt gemensamma budskap när jag nyligen samlade de nordisk-baltiska ledarna tillsammans med Polens premiärminister Donald Tusk på Harpsund. Vi är beredda att göra mer. Vi är beredda att agera som ett föredöme också för att bibehålla det transatlantiska samarbetet i stödet för Ukraina.

Det nordisk-baltiska samarbetet och även samarbetet med Polen har nog inte varit viktigare i modern tid än vad det är just nu. Vi förenas kring många saker. Vi förenas rent fysiskt och geografiskt runt Östersjön. Vi förenas organisatoriskt och institutionellt i Nato. Och vi förenas moraliskt, praktiskt och ekonomiskt i stödet till Ukraina.

Tiden är fortsatt på Ukrainas sida, om EU och andra partner upprätthåller och utökar sitt stöd.

Det är tydligt att den ryska ekonomin går sämre än vad många tror och sämre än vad Ryssland vill medge. Det visar den rapport som Konjunkturinstitutet har tagit fram på uppdrag av regeringen. När vi synar den tillrättalagda ryska bilden ser vi att Rysslands ekonomi redan har stora problem och kommer att stå inför större. Det här innebär ingen omedelbar kollaps. Det betyder inte att Ryssland inte kan använda ännu större resurser enbart till kriget. Det är ju ett land som inte måste fråga sin befolkning och ett land som saknar transparens och ansvarsutkrävande.

Ett 15:e sanktionspaket mot Ryssland har antagits nu i dagarna, och Sverige har i förhandlingar drivit på för fler och hårdare åtgärder mot den ryska skuggflottan. Vi har också föreslagit listningar av specifika namngivna individuella fartyg och fått gehör för det. Sverige spelar tillsammans med likasinnade en avgörande roll i arbetet med ytterligare sanktioner mot Ryssland. Tillsammans med andra driver vi därför nu på för det 16:e sanktionspaketet och för att det ska slå ännu bredare och djupare. Utöver skuggflottan siktar dessa åtgärder in sig på energi, handel, den finansiella sektorn, kringgående av existerande sanktioner och olika tredjeländers

stöd trots sanktioner.

Vi har också tagit initiativ till breda importtullar mot Ryssland och till att alla nya EU-kommissionärer ska få i uppdrag att identifiera hur de systematiskt kan motverka ryskt inflytande inom sina respektive ansvarsområden. Alla delar av EU måste spela sin roll när vi går hårt åt den ryska ekonomin som möjliggör det ryska kriget.

Vi driver även på i andra spår. I början av den här veckan, närmare bestämt i förrgår och i går, var vi i Tallinn i det format som kallas JEF, som numera är ett Natoformat med de nordiska och de baltiska staterna, Storbritannien och Nederländerna under Storbritanniens initiativ och ledarskap. Den här gången träffades vi för första gången med britternas nye premiärminister Keir Starmer närvarande.

Vi enades om att nu ta ytterligare ett steg mot den ryska skuggflottan i Östersjön genom att på ett hårdare och tydligare sätt begära försäkringsteckning från misstänkta skuggfartyg i Östersjön. Det här är inget stort steg framåt. Fortfarande går det att bokstavligt talat navigera sig runt dessa saker. Men det ökar våra möjligheter att samarbeta för att identifiera fartyg som på andra sätt senare kan komma att till exempel listas för sanktioner eller öka våra misstankar, vilket så småningom skulle kunna ge också laglig rätt att stoppa fartyg eller i varje fall hindra dem från att komma nära kusten.

Därtill fortsätter vi arbetet tillsammans med många andra för att häva Ungerns blockering av utbetalningar från europeiska fredsfaciliteten.

Låt mig gå över till situationen i Mellanöstern, som fortfarande är oerhört svår. Samtliga parter måste göra sitt yttersta för att deeskalera situationen, och det är positivt att vapenvilan i Libanon än så länge faktiskt verkar hålla.

Samtidigt är den humanitära situationen i Gaza fortsatt katastrofal och kräver omedelbar vapenvila. Regeringen fortsätter upprepa kravet på att gisslan måste släppas villkorslöst. Det finns indikationer nu på att saker håller på att hända. De kommande dygnet avgör om indikationerna var motiverade eller inte.

Samtidigt måste Israel göra mer för att förbättra det humanitära tillträdet och säkerheten för humanitära aktörer i området. Regeringen driver aktivt frågan gentemot Israel, både i våra egna kontakter med israeliska företrädare och tillsammans med andra EU-länder och likasinnade.

Den brutala Assadregimen, som har utsatt den syriska befolkningen för ofattbart lidande under mer än ett halvt sekel, har nu fallit. Att Assad länge lyckades hålla sig kvar beror ytterst på stödet från Ryssland och Iran. Det är tydligt att de har spelat en avgörande roll som medhjälpare till denna brutala regim. Det är en avgörande förlust för Ryssland och Iran att Assad-regimen i Syrien nu har fallit.

Nu krävs en politisk process för att säkerställa ett fredligt maktövertagande som idealt skulle kunna leda till ett fritt och demokratiskt Syrien. Där är vi ännu inte. Det är särskilt viktigt att alla aktörer följer folkrätten och att civilbefolkningen och minoriteters rättigheter respekteras. Sverige stöder den FN-ledda processen i enlighet med säkerhetsrådets resolution 2254.

Det säger någonting om den tid vi lever i att en 50 år gammal diktatur plötsligt och utan tydlig förvarning internationellt kunde falla samman

2024/25:16
18 december

nästan precis samtidigt som en 50 år gammal stabil demokrati – Sydkorea – utan förvarning genomförde en halv statskupp. Det säger någonting om den instabilitet som just nu råder i världen.

Diskussionen om EU:s roll i världen äger rum i den allvarligaste säkerhetspolitiska situationen sedan andra världskriget. När det ryska invasionskriget möjliggörs eller understöds av länder som Kina, Iran och Nordkorea måste EU se till sina allierade och till sina partner. Den transatlantiska relationen kommer att vara i fokus inför den inkommande amerikanska presidentadministrationen, som tillträder den 20 januari. EU måste samtidigt aktivt arbeta för att stärka relationerna med andra globala partner, inte minst för att säkra stöd till Ukraina och för att arbeta för en värld där principen inte är att makt går före rätt.

Ett exempel på hur EU nu stärker banden med globala partner är Mercosuravtalet. Efter 25 års förhandlingar nåddes för knappt två veckor sedan en överenskommelse som nu ska undertecknas och ratificeras. Ökad handel mellan EU och Mercosurländerna kommer att gynna svenska konsumenter, och det kommer att innebära ökade exportmöjligheter för svenska företag. Uppskattningar har indikerat att EU:s samlade export till Mercosur nästan kan fördubblas när avtalet börjar tillämpas.

EU-kommissionen räknar med att EU:s företag kommer att spara mer än 40 miljarder kronor varje år i tullavgifter. Sverige, som nog får sägas vara EU:s allra främsta frihandelsvän, har varit drivande för att få avtalet på plats. Det här är en stor framgång som visar att uthålligt arbete till slut faktiskt ger resultat.

Mötet i Europeiska rådet i oktober visade en bred europeisk samsyn kring en stram och stramare migrationspolitik. Det är bra att fler och fler nu inser det vi redan har konstaterat i Sverige, nämligen att en oreglerad invandring utan vettig kontroll och utan tillräckligt bra integration helt enkelt inte fungerar. Denna samsyn är viktig, och den samsynen ska användas.

Det vi har kommit överens om i migrations- och asylpakten är bra, och alla medlemsstater måste nu implementera det i regelverket. Men mer måste göras, och det måste göras snabbare. Därför träffar jag redan i morgon bitti flera likasinnade medlemsländer. Vi ska ha en diskussion om konkreta åtgärder om återvändande när det gäller dem som inte har rätt att stanna i Europa. Det är den mest brännande frågan. Jag kommer att uppmana EU-kommissionen att lägga fram förslag om detta och att tänka nytt om hur man omedelbart kan minska den irreguljära migrationen.

Vi samarbetar nära med Italien och med Danmark, för att nämna två länder. Ska jag nämna ett tredje kan jag nämna Österrike. Jag har också flera resor framför mig till just de här länderna de kommande månaderna.

Nya idéer måste nu konkretiseras. De rättsliga och praktiska förutsättningarna måste undersökas, och partnerskap och samarbete med tredjeländer är helt centralt. Vi måste använda det vi ofta kallar för en whole of government approach i detta, där olika politikområden används med samma syfte. Viseringspolitik och bistånd i kombination med andra åtgärder och verktyg måste användas för att sammantaget få till stånd en hållbar europeisk migrationspolitik. Att bara säga att det inte går är helt enkelt inte längre ett alternativ.

Krisberedskap och resiliens står också på dagordningen med Finlands tidigare president Sauli Niinistös rapport som grund. De senaste åren har

vi haft flera olika parallella, gränsöverskridande och sektorsövergripande kriser. Rapporten innehåller många intressanta analyser som även Sverige kan jobba vidare med.

2024/25:16
18 december

Låt mig bara nämna två förslag här i dag som kan vara särskilt angelägna. För det första är det de förslag som handlar om utökat civil-militärt samarbete. För det andra är det rapportens förslag om att utveckla och tydliggöra arbetsfördelningen mellan EU och Nato, så att de båda organisationerna fullt ut kan komplettera varandra.

Regeringen är övertygad om att framför allt Ukrainas kommande EU-medlemskap är en geostrategisk investering i fred, demokrati, säkerhet, stabilitet och välbefinnande. Det är fortfarande en lång väg att vandra, men målet måste vara tydligt. Det ligger dessutom i EU:s eget intresse att kandidatländerna klarar av att närma sig unionen med grundläggande ekonomiska reformer och rättsstatens principer i fokus.

Flera av kandidatländerna gör nu omfattande reformansträngningar, inte minst just Ukraina och Moldavien. Jag håller personligen kontakt även med Moldaviens president Maia Sandu, som nu kämpar mot systematiska ryska försök att sabotera landets demokrati. Regeringen verkar för att dessa båda länder ska kunna ta nästa steg i EU-förhandlingarna i början av nästa år.

Apropå rysk infiltration kommer vi till sist även att beröra utvecklingen i Georgien. Tvärtemot folkets vilja har regeringspartiet Georgisk dröm nu valt att pausa Georgiens EU-närmande. Detta är i och för sig mest en symbolisk, om än negativ, gest eftersom de med nuvarande politiska inriktning ändå inte hade kunnat komma närmare EU. Men det är en dålig signal, och de påföljande demonstrationerna har av georgiska myndigheter bemötts med våld och med gripanden – ett tydligt tecken på det dåliga ryska inflytandet. Det är helt oacceptabelt och illustrerar rätt väl vad kampen mellan Ryssland och de demokratiska europeiska staterna nu handlar om: demokrati och rättsstat mot autokrati och förtryck. Jag har också talat direkt med Georgiens president om detta och om hur EU bäst kan stötta det georgiska folket, inklusive genom sanktioner mot dem som nu är ansvariga för våld och för gripanden.

Med denna exposé avslutar jag redovisningen inför rådets möte.

Anf. 3 MATILDA ERNKRANS (S):

Herr ordförande! Tack, statsministern, för redogörelsen!

I fredags genomförde Ryssland en av de största attackerna någonsin mot Ukraina för att liksom under tidigare krigsvintrar slå ut Ukrainas energiförsörjning. Kriget går nu in på sitt tredje år och är fortfarande i allra högsta grad närvarande för alla de människor och de soldater som varje dag kämpar för Ukrainas och Europas frihet.

Inom kort svärs Donald Trump in som president i Vita huset. Det betyder sannolikt att framtiden för det amerikanska stödet till Ukraina är ytterst osäker. EU kommer då att behöva ta ett större ansvar, och vi förväntar oss att Sverige driver på för en gemensam plan för att säkra det fortsatta stödet till Ukraina.

Statsministern nämnde själv den middag i kväll som hålls med anledning av Ukraina och med Zelenskyj och Natos Rutte närvarande. Där finns också Danmarks statsminister Mette Frederiksen och ett antal andra stats- och regeringschefer. Gott så, men betyder detta att Sveriges roll har

blivit så undanskymd när det gäller stödet till Ukraina att statsminister Kristersson inte ens är medbjuden?

Assads förtryckarregim i Syrien har äntligen fallit. Även om utvecklingen framöver är väldigt osäker är det viktigt att EU gör vad man kan för att stötta de krafter som vill ha en fredlig och demokratisk utveckling i landet. En förtryckarregim får inte ersättas av en annan.

Mot bakgrund av det osäkra läget håller jag med om det statsministern sa om att det är viktigt att EU värnar den migrationspakt som har förhandlats fram och att den implementeras i alla EU:s medlemsländer, liksom att EU:s medlemsländer gör gemensamma bedömningar av säkerhetsläget i regionen.

När det gäller frågan om EU:s utvidgning måste vi utöver fortsatt stöd till Ukrainas EU-närmande fortsätta att stötta Moldavien och de krafter i Georgien som nu arbetar för demokrati och fortfarande vill ha ett närmande till Europa.

Det var olyckligt men väntat att Ungern stoppade sanktionerna mot de ansvariga för våldet mot demonstranterna i Georgien. Vi stöttar det tyska initiativet till en koalition av villiga länder som står bakom sanktioner mot regimen i Georgien. Kommer regeringen att ansluta sig till det initiativet?

Vi vill också liksom tidigare upprepa att vi håller fast vid en meritbaserad anslutningsprocess gällande EU:s utvidgning, och det innebär ju krav på stabil ekonomi, en välfungerande rättsstat, ingen korruption och respekt för grundliga demokratiska värderingar. Den svenska regeringen borde också känna ansvar för att hålla koll på hur eventuella nya medlemsländer kan komma att påverka svensk arbetsmarknad.

På dagordningen när EU:s ledare nu träffas står också en diskussion om EU:s roll i världen. Här undrar jag och vi lite om vad regeringen tänker bidra med. Det är ju ingen hemlighet att regeringen helt saknar framtidsambitioner för Sverige. Man stoppar den gröna energiomställningen, underpresterar i klimatarbetet och är passiv när det gäller nyindustrialisering i norra Sverige. Samtidigt ser vi en ökande arbetslöshet i Sverige, och vår tillväxt är bland de sämsta i EU.

Därutöver drar Sverige ned på biståndet och det engagemang som bidrar till en positiv utveckling i världen. Kort sagt: Skulle EU ha samma låga ambition som Sverige skulle vi komma att få en väldigt perifer roll i utvecklingen i världen. Hur ser Kristersson på Sveriges trovärdighet i den diskussionen?

Anf. 4 MARTIN KINNUNEN (SD):

Ordförande! Tack, statsministern, för redogörelsen! Vi har en rörig omvärld som präglar rådets dagordning, som brukligt, och den har blivit lite rörigare, varför även Syrien får en mer central plats på dagordningen. Det var ju väntat mot bakgrund av vad som har hänt där.

Vi sverigedemokrater har ingen avvikande ståndpunkt i förhållande till vad statsministern ger uttryck för här i dag. Vi delar de prioriteringar som statsministern för fram. Stödet till Ukraina måste fortsatt vara högt prioriterat. Det måste ha den högsta prioriteten.

Det vi ser är ett utnötningskrig där förändringarna på marknaden går långsamt men bäge sidor och framför allt Ryssland möter stora förluster.

Det är ju den som klarar av att hålla i längst som kommer att vinna, och för Europas del är det viktigt att säkerställa att Ukraina kan hålla ut.

Vi har haft en snabb utveckling av läget i Syrien. Det skapar ju, precis som det står i utkastet till rådsslutsatser, stora möjligheter. En mycket auktoritär diktatur har fallit. Det alla frågar sig är vad som ska komma i stället.

Än så länge kan man inte ta fasta på någon konkret och fantastiskt positiv utveckling. Vad vi ser än så länge är en interimregering i Syrien bestående av enbart män med politisk hemvist i det muslimska brödrskapet. Det finns ett slags interimspresident med bakgrund inom olika jihadistgrupper som är terrorstämplade av såväl EU som USA. Det är ett snårigt läge när det gäller att bygga kontakter och relationer. Det vore intressant att höra hur statsministern anser att Europa ska gå till väga när man ska ta reda på vad som händer i Syrien och hur man kan stötta utvecklingen på bästa sätt.

Det finns väldigt många väpnade grupper i landet. Den mest centrala väpnade gruppen är terrorstämplad, och dess ledare är också terrorstämplad. Det måste skapa svårigheter när det gäller hur man väljer att söka kontakt och tar ställning till vilka nivåer Europa väljer att ha kontakter på. Anser man att det ska föras på tjänstemannanivå, eller planerar man initiativ för att också ta politiska ledare till Syrien? Vi kan exempelvis se att vissa länder nu öppnar ambassader medan andra väljer att avvakta.

Det skulle också vara intressant att veta hur regeringen ser på de israeliska operationerna i landet. Är detta något som kommer att diskuteras? Man kan notera att de bombräder som genomförts har varit mer intensiva än någonsin. Vad vi ser framför oss är att Syrien som land inte kommer att ha särskilt stora försvarsresurser kvar, och det är både för- och nackdelar med det om man ser till säkerhetsaspekterna.

På dagordningen återfinns även som brukligt migration, där det har skett förändringar i tonläget från flera europeiska länder. Sedan valet har det ju skett ett uppvaknande, och vi ser tydligt, som statsministern själv flera gånger konstaterat, en rejäl skillnad när det gäller hur dessa frågor diskuteras. Vi stöder den ansats som kommissionen och regeringen gör genom att fokusera på återvändandet och på implementeringen av pakten.

Jag vill nämna två områden där det finns stor skillnad mot hur saker har fungerat tidigare. Det gäller frågan om nya innovativa lösningar och återvändandehubbar, som är central. Det senare innebär att personer som vistas illegalt i en medlemsstat och för tillfället inte kan utvisas i stället kan placeras på en uppsamlingsplats i tredjeland i väntan på hemresa. En liknande regeländring är något vi har förespråkade länge. Jag vill fråga statsministern hur han ser på att detta lyfts in i den kommande revideringen av återvändandedirektivet.

En annan sak som vi tycker är intressant är ett domstolsavgörande som ganska nyligen kom från EU-domstolen. Det handlade om en asylsökande från Moldavien som hade sökt asyl i Tjeckien. Det är i sig bara ett särfall, men det som vi noterat är att domstolen ger uttryck för att Tjeckien inte har tillåtelse att utvisa personen till Moldavien eftersom hela Moldavien inte är säkert.

Har det här rättsfallet mött något slags intresse i större kretsar, hur det kan användas även för andra länder? Vi ser framför oss att det finns många

2024/25:16
18 december

länder i världen där inte hela deras territorier är säkra, men den absoluta merparten av ländernas territorier är säkra. Det går att säkert verkställa avvisningar till ett land men kanske inte till den platsen i landet som personerna kommer från. Det kan till exempel bli centralt vad gäller Syrien.

Vi kan såklart hoppas på fred och enighet i hela Syrien, men vi ser framför oss sannolikt många år av en process att försöka få olika grupper att hålla sams i territoriet. Det vore intressant att få veta om det är något som har diskuterats. Det skulle eventuellt föranleda en diskussion om förändrad lagstiftning på området.

Anf. 5 ORDFÖRANDEN:

Jag har själv ett par frågor.

Statsministern beskriver på ett intressant sätt problemen som tornar upp sig inom ramen för det östliga partnerskapet. Det är i mångt och mycket ett utnötningskrig som pågår på flera olika fronter. Statsministern beskriver vikten av att stötta den militära fronten på slagfältet i Ukraina för att de ska hålla i och hålla ut och på det viset ändå komma starka ur denna prövning.

Det råder också en form av utnötningskrig när det kommer till påfrestningarna på de demokratiska institutionerna som beskrivs i Moldavien – ännu mer i Georgien. Vi får inte heller glömma situationen som har uppstått i Rumänien, där en presidentvalsomgång har ogiltigförklarats på grund av påverkansförsök på demokratin och demokratins funktionssätt.

Det är i den utgångspunkten som jag ställer mina frågor. När statsministern pratar med presidenten i Georgien, Salome Zurbisjvili, och även med presidenten i Moldavien, Maia Sandu, vad skickar de för signaler? Vilken form av stöd ber de om från EU och Sverige?

Det finns många olika uppfattningar om vad som skulle vara verkningsfullt i en mycket svår situation. Det är två helt olika situationer i Moldavien och Georgien. Men det är ändå intressant att se vad de på marken uppfattar för behov. Det viktiga för de länder som gör vägval är att stödet från det demokratiska väst håller i sig. Det finns opinionsmätningar som visar på att stödet för ett EU-medlemskap i Georgien når upp mot 80 procent. Stödet för demonstranterna i förhållande till Georgisk dröm är upp mot 75 procent. Detta visar oberoende opinionsinstitut. Det är ett stöd för EU som en EU-vän i många EU-länder bara kan drömma om men som där är symbolen för fred och frihet.

En annan fundering är hur just Salome Zurbisjvili från Georgien kommer att betraktas av Europeiska unionen efter den 29 december då hennes mandat tar slut. Mandatet anses ta slut av det parlament som nu diskuterar det legitima. En ny president har valts, och det diskuteras huruvida denne är legitim. Hur kommer Europeiska unionen att förhålla sig eftersom det nu finns en diskussion i Georgien huruvida den nya presidenten, den kända fotbollsspelaren, faktiskt kommer att vara en legitim president i georgiska sammanhang eller inte eller om det fortfarande är Salome Zurbisjvili som är den rättmätiga och demokratiska företrädaren för landet?

Det är en svår vanmakt som präglar samtalen med personer på marken, och det är en svår situation att finna ljus- och julfrid i. I dag är den

tjugoförsta dagen i rad som man kommer att demonstrera på Tbilisis gator. Det börjar bli kallt och vinter, och man väddar till väst efter hjälp. Det är såklart viktigt för vår ställning som europeisk union att det ropet på hjälp också besvaras.

2024/25:16
18 december

Anf. 6 HÅKAN SVENNELING (V):

Ordförande! Jag börjar med att instämma i statsministerns beskrivning av läget i Ukraina. Det är ett allvarligt läge, och vi måste göra mer. Jag vill bara vara tydlig i signalsystemet från Vänsterpartiets sida att vi är beredda att göra mer. Det är bra att statsministern hade Harpsundsmötet och att vi tillsammans med andra länder diskuterar vad vi kan göra mer. Det är uppenbart när man träffar ukrainska företrädare att vi befinner oss vid en punkt där läget är allvarligare än på mycket länge. Vi närmar oss treårsdagen av kriget, och vi måste uppenbarligen göra mer.

Därför vill jag nämna att jag tycker att det är bra att det 15:e sanktionspaketet har trätt i kraft och att skuggflottan omfattas av sanktionspaketet. I Europaparlamentet har Vänsterpartiet varit med och tagit initiativ, och Europaparlamentet har med stark majoritet lyft upp frågan om skuggflottan. Statsministern nämnde specifika fartyg, och då är det intressant att fråga om ett specifikt fartyg, nämligen Yi Peng 3, som befinner sig någonstans i Öresund eller Kattegatt. Hur är läget med det specifika fartyget?

Jag går vidare till Mellanöstern. En permanent vapenvila behöver verkligen komma till stånd i Gaza. Alla tecken är positiva. Men det måste till syvende och sist bli så att gisslan frisläpps och palestinska fångar frisläpps från israeliska fångelser. Jag läste nyligen en rapport från Human Rights Watch om palestinsk sjukvårdspersonal som har tillfångatagits av Israel.

Vi välkomnar biståndsminister Benjamin Dousas uttalande i dag om att Israel är en ockupationsmakt och har ansvar för det humanitära tillträdet till Gaza. Det är bra att regeringen uppmärksammar det. Vi från oppositionens sida har framhållit att vi tycker att man också måste bli tydlig i sitt stöd till UNRWA såväl ekonomiskt som politiskt. Man behöver också stödja andra biståndsorgan. Vi ser med oro på att utvecklingsbiståndet till Palestina minskar, och vi behöver stödja den palestinska staten. Till det behöver pressen på Israels regering öka. Det är bra att man fördömer den nya lagstiftningen som förbjuder UNRWA att verka i Israel, men snart träder den i kraft. Vi ser fortfarande inga åtgärder från EU:s sida, till exempel en suspendering av associeringsavtalet mellan EU och Israel.

Till detta kommer Gazapatienterna, där EU vill att Sverige ska göra mer och ta emot patienter från Gaza. Norge har lyckats göra det, och det är dags för Sverige att också göra det.

Det här är viktigt. När det kommer till EU:s roll i världen mäts vi inte av vad vi själva tycker att vi gör utan hur världen uppfattar att EU agerar. Det är många svenska och europeiska politiker som vill att det inte ska uppfattas som dubbla måttstockar, men sanningen är att när vi agerar med så stor skillnad i olika kriser och konflikter uppfattas det av andra som att vi har dubbla måttstockar.

Med detta vill jag gå över till Syrien. Det som gör att vi behöver engagera oss i Syrien är bland annat de dubbla måttstockarna, men framför

allt för att vi är i ett avgörande skede där om vi står upp för dem som vill ha demokrati, står upp för FN-processen, för en inkluderande fredsprocess i enlighet med resolution 2254, då kan vi också få en positivare och bättre framtid i Syrien.

Nu måste vårt bistånd öka till Syrien. Det handlar om både det humanitära biståndet, som har minskat över tid, och utvecklingsbiståndet till de krafter som vill bygga demokrati, särskilt det kurdiska självstyret i norr. Det behövs nu investeringar i Syrien. Här vet vi att globalt är remitteringar, där människor investerar i sin släkt och sina vänner, ofta mer avgörande än bistånd. I dagsläget förbjuder omvärlden, EU, banktransaktioner till Syrien. Vi behöver nu se över de sanktionsregimerna, titta på vilka sanktioner vi kan släppa, särskilt på det ekonomiska området så att också Syriens ekonomi får fart.

Samtidigt pågår fortfarande strider i Syrien, nu kring Kobane, som har varit en symbol för besegrandet av IS av Syrian Democratic Forces, SDF. Nu behöver omvärlden agera. Man behöver stödja och återaktivera den globala koalitionen mot Daish, och framför allt behöver man vara tydlig mot Turkiet som just nu agerar på ett sätt som understödjer och underlättar för IS och för de milisgrupper som försöker förlänga kriget i Syrien och återta områden som i nuläget är under demokratisk kontroll av kurdiska och arabiska grupper.

Samtidigt ser vi att Israel drar nytta av maktvakuumet i Damaskus. Det har genomförts över 400 missilangfall mot Syrien, och man har brutit mot tidigare fredsavtal. Nu expanderas Israels ockupation av Golanhöjderna, och omvärlden måste för en gångs skull reagera kraftfullt mot Israels brott mot Syriens territoriella integritet. Här har Sverige ett särskilt ansvar. Vi har en särskild relation till Syrien, både utifrån att vi länge har verkat för fred och demokrati i Mellanöstern och för att Sverige nu är hemland för många syrier från olika grupper som har sökt skydd undan Assadregimens terror och som nu vill vara med och bidra till att bygga ett nytt demokratiskt Syrien. Där fyller Sverige en tydlig roll.

Avslutningsvis vill jag nämna att regeringen har goda och bra synpunkter om Georgien, och vi behöver stödja de demokratiska ansträngningarna för Georgien.

Anf. 7 ORDFÖRANDEN:

Det var ett gediget frågebatteri till statsministern. I den mån någonting skulle falla utanför dagordningen får statsministern själv bedöma hur omfattande svaren ska vara.

Anf. 8 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Herr ordförande! Jag hoppar av naturliga skäl mellan olika saker, lägger ihop där de hör ihop, annars styckevis.

Låt mig börja med USA. Det är en distinkt händelse som inträffar den 20 januari. Hela världen är intresserad av att veta vad en inkommande administration kommer att tycka och tänka om olika saker, vilket är legitimt. Så är det varje gång det är amerikanska val. I den bemärkelsen är det inget ovanligt. Men det är ingen vanlig tid vi lever i, och därför är nyfikenheten extra stor.

Många satte stort värde på att Donald Trump kom till Paris förra veckan och hade separata möten med Zelenskyj och Emmanuel Macron.

Därefter deltog vi i en gemensam middag i ett lite större format. Vi var många som hann växla några ord som en uppföljning på tidigare telefonsamtal.

Det här är värdefullt och skickar en signal om att det finns en samtalsyta. Men jag skulle bestämt varna för att dra några slutsatser av detta just nu.

Min övergripande synpunkt just nu är att inte ta USA för givet. Ta inte amerikanskt stöd till Ukraina på dagens nivå för givet. Ta inte amerikansk finansiering av europeiskt Natoförsvar för givet. Det har vi gjort alldeles för länge. Men naturligtvis ska vi argumentera väl för varan, att vi ser ett stort värde också för USA i bibehållet starkt transatlantiskt samarbete. Men ta det inte för givet, lika lite som vi skulle acceptera att USA tog svenska beslut för givna.

Har man sagt detta åt det ena hållet ska man åt det andra hållet säga att man inte ska hasta in i slutsatser. Landa inte i några prematura slutsatser om hur nästa amerikanska administration kommer att agera i olika situationer. I många fall finns skäl att tro att det är en relativt öppen agenda. På andra områden finns nog skäl att tro att vi kan få se disruptiva förändringar.

Vi gör klokt i att vara väl förberedda på bilaterala svenska frågeställningar om handel, om Nordkorea, för att nämna två helt olika saker, och även ett gemensamt europeiskt förhållningssätt om försvar i Nato och om försvar av Ukraina. Jag varnar bestämt för att nu dra några förhastade slutsatser och börja agera efter dem.

Det är många möten som äger rum nu. Vi hade ett möte i mindre format i JEF häromdagen. Jag samlade den nordisk-baltiska kretsen och Polen på Harpsund för ett par veckor sedan. I morgon träffas hela Europeiska rådet. I kväll är det ett möte med bland annat Mark Rutte, Emmanuel Macron och Keir Starmer's säkerhetsrådgivare. Vi träffas i många olika format. Mette Frederiksen är där uttryckligen som representant för nordisk-baltiska 8 – det format som vi ofta samarbetar i. Den här gången är det hon som representerar oss. Det är helt naturligt och alldeles självklart.

Jag noterade den ständiga socialdemokratiska klagovisan som vill antyda att Sverige inte gör vårt, att Sverige inte ställer upp för Ukraina, att Sverige inte har någon betydelse i världen. Det är ett fritt land, och man får säga vad man vill.

Att uttryckligen förminska Sveriges inflytande i världen är en dålig idé. Jag möter starkt gensvar när vi agerar för Ukraina, när vi tar ansvar i Nato, när vi skapar EU-enighet om saker som är viktiga för Sverige, när vi står upp för den transatlantiska relationen i Europa, när vi markerar intresse för EU:s relationer till den nya brittiska regeringen eller när vi markerar att EU måste intressera sig för de viktiga asiatiska demokratierna. Då möter jag starkt gensvar. Den gnällighet som finns hos Socialdemokraterna finns inte runt om i Europa.

Situationen i Georgien är allvarlig på olika sätt. Det tyska initiativet är intressant, och vi tittar närmare på det nu när vi inte kan få EU-enighet i relationen till Georgien. Det handlar inte minst om att Ungern och Slovakien blockerar den sortens saker. Vi tittar noga på andra möjligheter att nå enighet när vi nu tyvärr rätt ofta ser problem i EU med att få enighet om rätt fundamentala frågor.

Vad gäller Syrien tycker jag att man ska vara noga. Juryn är ute, som det heter på svengelska nu för tiden. Ingen vet. Det finns ett antal goda

tecken. Det finns utan tvivel historiska belastningar som är mycket allvarliga.

Sverige har ingen egen drivande, aktiv roll här. Det är också en viktig sak att ibland säga. Vi fokuserar våra insatser där vi tror att vi kan göra riktigt stor nytta. Vi deltar fullt ut i alla europeiska processer, men det är inte så att Sverige har en alldeles egen och unik roll i Syrien just nu. Vi avvaktar utvecklingen i Syrien och följer den noga, förstås.

Vad gäller migrationen är återvändandehubbar en helt central del av den diskussion som nu pågår. Jag har sagt många gånger att Mette Frederiksen i Danmark och Giorgia Meloni i Italien är två av de mest drivande just nu. De har hela tiden täta kontakter också med Sverige, och det är som sagt ingen slump att vi samarbetar ganska nära i de här frågorna – eller mycket nära.

Jag kommer att träffa Ursula von der Leyen på fredag morgon och diskutera precis den här frågan med henne – vikten av att kommissionen nu är väldigt aktiv och pådrivande utöver de beslut som redan har fattats. Då är återvändandehubbar en av de viktiga frågorna.

Moldavien, Georgien och Rumänien är tre exempel. Vi skulle kunna addera till dem stabila demokratier i Europa men med betydande ryskspråkiga minoriteter. Det finns en ganska stor oro för vad Ryssland gör och är kapabelt till att göra i de demokratierna. Vi skulle kunna addera till det den kunskap som vi och många andra länder har om försöken att påverka tysk politik, inte minst i östra Tyskland, i de mer extrema delarna av högern och vänstern. Då blir situationen ännu mer alarmerande.

Det här är farligt på riktigt. Jag uppfattar att vi inte någon gång fört har haft lika mycket underrättelseutbyte mellan Europas länder som just nu – även i sådana här genuina gråzonsageranden. Det är uppenbart inte krig, men som någon sa häromdagen: När vi pratar om hybridkrig eller hybridaktiviteter bör vi nog se samma fientliga avsikter i det som i ett annat krig. Det finns alltså en stark sådan oro.

Vi gör några saker konkret. En sak är väldigt tydliga budskap till de olika plattformsföretagen, nu senast Tiktok, där vi säger att företag som inte agerar i enlighet med europeisk lagstiftning ska få mycket kännbara reaktioner.

I längden kan vi inte ha digitala plattformsföretag som aktivt saboterar demokratierna i Europa. Det går helt enkelt inte. Här kommer antagligen kortsiktiga yttrandefrihetsfrågor att krocka med att långsiktigt värna demokratins funktionssätt. Här måste vi vara väldigt på vår vakt.

Ett annat exempel är att vi nu slopar viseringsfriheten för dem med diplomat- och tjänstepass från Georgien för att markera att det här slår mot de eliter i Georgien som vill både ha kakan och äta den. Men ytterst kan vi inte svara med något annat än det som tyvärr försämrar för de vanliga georgier som vill se närmanden till EU. Det är ett allvarligt problem.

Det kinesiska fartyget, som nu ligger mellan Sverige och Danmark i dansk ekonomisk zon, kan man säga mycket om. Det här är som ni vet ingen omedelbar fråga för Europeiska rådet, men för att vidga den lite kan jag säga att jag och regeringen är påtagligt bekymrade över vad det här är ett tecken på.

Ni vet ju formaliteterna. Det har öppnats en förundersökning som sköts helt av åklagare. Misstanken och brottsrubriceringen är sabotage. Det är ingen orimlig misstanke på något sätt. Det betyder inte att någon har riktat

en konkret misstanke eller beskyllning mot någon än så länge, utan man har gjort undersökningar och fortsätter att göra undersökningar. Nu har kineserna begärt att få tillträde till Danmark för att i sin tur kunna besöka fartyget. Det pågår en diskussion om exakt vilka som kan vara med och besiktiga fartyget och under vilka villkor det kommer att ske, och där kommer svenska myndigheter att beskriva sina respektive beslut när det här sker. Såvitt jag förstår är vädret så dåligt att det i vart fall inte kan ske i dag.

Till detta kom i går nya danska uppgifter om att fartyget hade haft samma rutt över andra kablar. De hade visserligen inte skadats, men man kan se ett motsvarande mönster. Det är för svensk del än så länge obekräftade uppgifter. Skulle de bekräftas ger det extra skäl för vår oro för att det här är aktiviteter som det utan att vi kan peka ut på vems uppdrag ändå är svårt att se skulle vara rena olyckshändelser. Men återigen: Vi drar inga slutsatser just nu, utan våra tjänster och rättsvårdande myndigheter måste jobba färdigt med detta tillsammans med flera andra länder som också är inblandade i samma operation. Men eftersom vi själva är nogga med att inte dra några förhastade juridiska slutsatser vill jag från regeringens sida säga att vi ser mycket allvarligt på detta. Vi tror normalt inte på slumpen, utan det finns skäl att vara mycket noggrann med att undersöka sådana här saker och att inse att konsekvenserna skulle kunna ha blivit väldigt allvarliga både för elförsörjning och för informationsförsörjning.

När det gäller UNRWA och den del av detta som kretsar kring det israeliska beslutet är rådet mycket kritiskt och uttalar den kritiken tydligt mot Israel. Sverige och flera andra länder letar nu efter andra sätt att bäst stötta civilbefolkningen om vi inte längre kan använda de kanaler som vi hittills har använt.

Säkert tredjeland är också en intressant fråga. Jag missade den tidigare. Samma konstellation – Sverige, Italien och Danmark – har varit på den frågan också tidigare. Vi recenserar inte domstolens beslut, men om regelverket är sådant måste regelverket ändras. Där pågår nu en process där man tittar på en mycket mer granulär analys av olika länder så att man inte ska få domstolsutslag som gör att hela länder blir omöjliga för återvändande enbart för att vissa delar av ett land mycket väl kan ha den sortens problem. Där blir domstolens beslut snarare ett skäl för förnyade politiska initiativ att ändra regelverk så att domstolen har nya regelverk att förhålla sig till. Den processen pågår just nu. Jag uppfattar att det också finns ett visst driv i den processen just nu.

Har jag missat något viktigt? Jag tror inte det. I så fall får jag återkomma.

Anf. 9 ORDFÖRANDEN:

Jag har inte noterat något för egen del.

Anf. 10 ANNA LASSES (C):

Herr ordförande! Tack, statsministern, både för redogörelsen och för intressanta svar på frågorna!

Jag håller verkligen med – man ska absolut inte ta USA för givet, och man ska inte hasta in i slutsatser. Jag tycker att regeringens linje är väldigt

tydlig och bra i detta fall. Jag bara hoppas att resten av EU-länderna också jobbar utifrån den linjen och bereder sig på olika möjligheter.

Det är som sagt samma sak med Georgien. Vi måste verkligen se till att det kommer stöd till de goda krafterna i det landet. Det arbetet fortsätter nu när det ser ut som det gör.

Sedan har vi skuggflottan och det som statsministern nämnde om samarbetet inom JEF, som ju är väldigt intressant. Dels har vi det här i det 15:e sanktionspaketet. Det är naturligtvis mycket bra, men det jag undrar är om man inom JEF-samarbetet funderar över om man kanske måste vidga det så att man inte bara tittar på sanktioner inom Östersjön utan kanske även utanför, i Kattegatt men kanske även runt Storbritannien. Det skulle kunna vara nästa steg, men det ligger kanske lite utanför EU. Det ligger mittemellan, helt enkelt. Det är mer en fråga hur man tänker sig vidare där.

Sedan har vi detta med bistånd och migration. Det är ju välkänt att Centerpartiet och regeringen har olika åsikter där. Vi tycker inte att man ska koppla ihop migration med bistånd. Med detta sagt vill jag ändå göra ett medskick till när ni diskuterar åtgärder för återvandring.

En av de mest effektiva åtgärderna är ju att se till att människor inte behöver fly från sina länder över huvud taget. Då är biståndet definitivt en nyckel – framför allt det som väldigt många pekar på, nämligen det långsiktiga utvecklingsbiståndet. Där har EU verkligen en viktig roll att spela, så det är ett medskick att titta mer inte bara på det akuta, väldigt viktiga humanitära biståndet utan också på det långsiktiga utvecklingsbiståndet och vad man kan göra för insatser för att tänka långsiktigt framåt.

Så har vi Mellanöstern. När det gäller situationen i Syrien kan jag bara hålla med om både det positiva och oron för vad som kan hända. Där får man verkligen se vad som händer.

För att gå över till Israel och Palestina undrar jag fortfarande hur det går med diskussionerna om associeringsrådet. Hur ser det ut med datum? Kommer man framåt där för att få till ett möte?

Patienterna från Gaza har redan nämnts.

Jag kan konstatera att i rådsslutsatserna nämns bosättarna över huvud taget inte. Varför det? Är det för att man tycker att det finns sedan tidigare? Det borde verkligen vara något som man för vidare även framåt, bosättningsvåldet och de sanktioner som gäller detta.

Vi har också UNRWA och den lagen. Där är EU och Sverige tydliga med att man är starkt kritiska eller fördömer lagen. Frågan är om det finns några som helst tecken på att Israel påverkas av de här orden. Nu nämnde statsministern det här att man tittar på vad EU skulle kunna göra i nästa steg. Finns det några tankar om hur man skulle kunna angripa detta framöver?

Det finns hundra andra frågor, men jag tror att jag stannar där.

Jag vill också, eftersom det här är den tid som jag har, passa på att önska god jul till statsministern och EU-ministern med medarbetare och naturligtvis hela EU-nämnden, ordföranden och alla som är här inne.

Anf. 11 ORDFÖRANDEN:

Ikke att förglömma, som det heter.

Ordförande! Tack, statsministern, för det inledande anförandet och svaren hittills!

Nu efter att regimen i Syrien har fällt är de förändringar som sker i regionen ganska kraftiga. Europeiska rådets utkast till slutsatser pekar på vikten av att skydda civila och säkerställa en inkluderande politisk process. Samtidigt finns det en tydlig risk att religiösa minoriteter, däribland kristna, drabbas hårt av den osäkerhet och instabilitet som råder.

Hur kommer statsministern att verka för att säkerställa att Europeiska rådet inte bara bekräftar de här principerna utan även konkret adresserar den utsatta situationen för kristna och andra religiösa minoriteter i Syrien? Kommer regeringen att verka för att stärka EU:s insatser för att främja religionsfrihet och skyddet av civila i Syrien, inklusive stöd till lokala initiativ, för att säkra återuppbyggnad och försoning?

Att skydda de här grupperna är en fråga inte bara om mänskliga rättigheter utan också om att främja fred och stabilitet i regionen. Deras framtid är beroende av att det internationella samfundet agerar kraftfullt och i enighet.

Så till en annan fråga. Det europeiska stödet till Ukraina är också en fråga om solidaritet och internationell rätt. Samtidigt är det avgörande att EU:s insatser för civila stärks, särskilt inför vintern och efter Rysslands attacker på kritisk infrastruktur, som vi hört om här i tidigare inlägg.

Hur säkerställs att EU:s humanitära stöd når de mest utsatta och särskilt barn och äldre? Kommer statsministern att arbeta för att fortsätta stödet till elförsörjningen samt till civilsamhället Ukraina?

Utvädningen av EU är en geostrategisk investering i fred och demokrati. Men det är viktigt att reformarbete i kandidatländerna går hand i hand med att EU håller fast vid sina grundläggande värden.

Hur kommer statsministern att arbeta för att stärka rättsstaten och demokratin både inom EU och i de länder som söker medlemskap? Jag hoppas att statsministern kommer att prioritera detta under Europeiska rådet och stå upp för en stark och värderingsdriven EU-politik i regionen.

Jag vill därmed även önska god jul och gott nytt år.

Anf. 13 REBECKA LE MOINE (MP):

Ordförande! Tack till statsministern för föredragning och alla svar hittills.

Jag vill börja med det som jag vill berömma regeringen för. Det är agerandet i samband med valet i Georgien och det långsiktiga, mycket uttalade och genuina stödet för Ukraina.

Sedan till det jag är lite mer kritisk till. Jag brukar ofta ta dessa tillfällen i akt att framföra att det är mycket tunt om miljö- och klimatfrågorna. Jag brukar då också få svar att detta inte är ett möte som kommer att handla om just dessa frågor. Men det finns en punkt som handlar om resiliens och beredskap där man nu nämner både klimatet och den ekologiska degraderingen. Vi vet att runt 80 procent av EU:s natur är i mycket dåligt skick.

Däremot vet jag att regeringen ofta brukar ta tillfället i akt att driva på för att konkurrenskraft. Ibland har vi haft diskussioner om vad som kommer först. Men vi kan väl ändå enas om att de är tätt förknippade med varandra.

Enligt EU:s klimatförändringstjänst Copernicus har skadorna som är orsakade av extremväder kopplat till klimatkrisen kunnat uppgå till 487 miljarder euro de senaste 40 åren. Det har också skördat liv. Senast den här sommaren drog stormen Boris med olika översvämningar över Europa. Det ledde också till att tusentals människor fick lämna sina hem, och det skördade också människoliv.

Jag vill göra det som ett tydligt medskick. Ni är duktiga på att skapa EU-enighet och att kunna föra fram frågor som är viktiga för hela EU. Det här måste prioriteras.

Det handlar om att dämpa de skadliga effekterna och att jobba aktivt med klimatanpassning och se det som en investering för framtiden. Det är för att EU ska slippa att det ska kosta väldigt mycket för alla EU:s medborgare men också för att det annars riskerar att skörda liv.

Jag tänkte sedan uppehålla mig vid frågorna som rör Gaza. Den 28 januari kommer lagarna att träda i kraft som innebär ett förbud mot UNRWA att verka. Sverige ställde sig i förra veckan bakom en FN-resolution där man underströk att det inte finns några alternativ till UNRWA.

Samtidigt vet vi hur situationen ser ut. Det är 90 procent av Gazas befolkning som lider av akut matbrist enligt World Food Programme. Det går inte att nog understryka det allvarliga läget. Det behövs förstås skarpa och tydliga åtgärder från EU.

Trots orden som finns nämnda undrar jag därför vad regeringen vill verka för att EU ska göra för att kunna förmå Israel att upphäva lagstiftningen innan det är för sent.

Jag vill samtidigt uppehålla mig lite grann vid biståndet. Vid årsskiftet kommer man från regeringens håll att strypa stöd till helt centrala MR-organisationer. Stödet kommer att upphöra för bland annat Palestinian Centre for Human Rights. Det här är organisationer som har dokumenterat brott mot folkrätten från både israeler och palestinier och har stöttat ICC och ICJ med underlag i deras pågående utredning.

Vi menar att om man verkligen aktivt arbetar för tvåstatslösning behövs det stöd till palestinska och israeliska freds- och MR-organisationer. Det är det vi ser kan vara en motkraft till den splittring som kriget skapar.

I och med att Israels parlament inte längre står bakom en tvåstatslösning är dessa krafter oerhört viktiga att stötta. Vi vet också att ockupationen inte nämns i regeringens nya strategi för Mellanöstern. Därför undrar jag hur statsministern tänker att man ska komma fram till en tvåstatslösning utan att ockupationen avslutas och utan att det finns dessa starka freds- och MR-organisationer som kan arbeta på plats.

Jag vill också ta tillfället i akt att önska god jul till samtliga.

Anf. 14 ANNA STARBRINK (L):

Ordförande! Tack, statsministern, för din inledande föredragning men också för svaren på många viktiga frågor.

Det har snart gått två månader sedan parlamentsvalet i Georgien. Du har redan berört den frågan, men jag vill ändå uppehålla mig vid den en stund till.

Det var som alla vet ett val som präglades av valfusk, olika former av påverkan från rysk sida och ett manipulerat valresultat. Sedan dess har

oerhört modiga EU-vänliga krafter protesterat på Tbilisis gator, trots den allvarliga repression den nya regimen gör sig skyldig till.

Från oppositionen får vi nu rapporter om hur regeringsstödda mobbar infiltrerar protesterna och hur demonstranter och journalister utsätts för trakasserier och brutalitet från polisens sida.

Vi har också fått uppgifter om att Giorgi Vashadze, en liberal oppositionspolitiker, i går utsattes för ett mordförsök utan att myndigheterna utreder brottet. Det är en mycket allvarlig situation.

Det gläder mig att statsministern betonar vikten av att vi agerar. Men frågan är förstås: Hur kan vi tillsammans i EU agera kraftfullt på det som nu händer?

Som jag ser det behöver vi också stötta det georgiska civilsamhället och den demokratiska oppositionen som nu kämpar. Sanktioner mot dem som är ansvariga för övergreppen mot fredliga demonstranter är ett minimum.

Återigen ser vi hur Ungern och nu även Slovakien går Rysslands ärenden genom att lägga in veto och stoppa EU från att agera.

Mina frågor till statsministern blir är följande.

Vilka diskussioner förs i medlemsstatskretsen? Statsministern har redan varit inne på det, men jag skulle gärna vilja ha en fördjupning av detta.

För att genomdriva beslut om sanktioner mot den georgiska regimen, och mot de personer som är ansvariga för övergreppen, hur kan man från svensk sida agera för att förhindra att Ungern och Slovakien på nytt systematiskt återigen tar hela EU som gisslan när det gäller de helt nödvändiga besluten?

Slutligen vill jag fråga statsministern hur regeringen agerar så att Sverige kan bidra till att säkra stöd från EU:s sida direkt till den demokratiska oppositionen och civilsamhället i Georgien.

Även om det är som vi har hört dystra tider önskar jag alla i nämnden och också statsministern och övriga en fridfull jul.

Anf. 15 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Det var många olika frågor. Först gäller det skuggflottan. Det som vi nu gjorde i JEF med skuggflottan täcker även danska vatten och Engelska kanalen. Det var bredare. Jag vet att briterna också har en egen sanktionsregim som naturligtvis går utanför EU:s. Jag tycker att det har en viss täckningsgrad.

Sedan tycker vi alla att det går väldigt långsamt att identifiera fartyg för fartyg. Man uppskattar att det är 500–1 000. Ingen vet riktigt. Det är flera tusen varje dag som rör sig i våra vatten, alla är inte i skuggflottan förstås. Det är också ett antal länder, flaggstater, som möjliggör detta och som också borde drabbas av hårdare konsekvenser för detta.

Det är ett tröget arbete. När vi tog upp det från början tillsammans med Finland var det ett ganska förstrött intresse för detta. Det är en mycket stor del av de illegitima oljeinkomsterna till Ryssland som kommer den här vägen, förutom alla andra risker som finns med detta.

Det var intressant att ta upp just försäkringsfrågan. Den blixtbelyser allt detta på en gång. Det gäller konsekvenserna av oförsäkrade, eller låtsasförsäkrade, fartyg. När man går in i detalj och tittar på de försäkringsgivare som de anser sig ha kan man mycket väl tänka sig

katastrofer där de helt skulle sakna försäkringsskydd. Det är mycket allvarligt.

Vi hoppar lite grann vidare till migrationsfrågor. Bistånd är viktigt. Sedan kan man ha lite olika uppfattningar om vilken sorts bistånd det ska vara. Men att man använder biståndsmedel och riktar det mot ursprungsländer och transitländer är mycket legitimt. Det handlar om att försöka förebygga orsaken till irreguljär migration. Sedan kan man ha olika uppfattningar om vad biståndsmedlen främst ska användas till. Det kan jag förstå att man kan tycka olika om.

Detta är ett sätt som vi från EU:s sida använder gentemot Turkiet till exempel. Italien använder det i hög grad gentemot ett antal nordafrikanska stater.

Att bygga långsiktig kapacitet i andra länder kan mycket väl vara en framgångsrik bistånds- och migrationspolitik.

Vi har många gånger i den här kretsen kommit tillbaka till EU och Mellanöstern och specifikt Israel och Palestina. Jag har inget bättre svar än det vi alltid har.

Vi kommer inte längre i EU-kretsen. Vi får nog finna oss i att det är på det sättet. Vi kan alla göra olika saker individuellt. En del länder kommer att vara mer engagerade på plats och andra kommer att vara mindre engagerade.

I EU-gemensam ståndpunkt kommer vi inte längre än det vi ser i dagens slutsatstexter. Så har det varit i princip sedan den 7 oktober.

Jag brukar som ni vet understryka att det inte är så lite. Det är inga små saker som EU kan enas om. Det är inklusive humanitär stöd, inklusive frisläppande av gisslan, inklusive att fördöma Israels sätt att agera gentemot UNRWA och inklusive tvåstatslösning.

Det är inte små saker. Men det speglar sig i den frustration som vi känner och som finns i olika länder men där man drar åt lite olika håll.

EU är ingen stormakt i relation till Mellanöstern. Så är det. Det kan man tycka är dåligt, men så är det.

Vi kan agera på olika sätt tillsammans med USA. Vi kan agera tillsammans med olika konstruktiva krafter i regionen. Vi träffade som ni vet GCC, Gulfländernas samarbetsorganisation, nyligen.

Det finns nya tecken på närmande mellan Israel och Saudiarabien igen. Det är ett sådant exempel. Det finns än så länge obekräftade uppgifter om överenskommelse mellan Israel och Hamas. Det är ett sådant tecken.

Allt detta kan vara löftesrikt. Allt detta kan än en gång gå i stöpet. Men det är inte EU som är en stark aktör i detta. Ibland måste man säga som det är i de här frågorna.

När det gäller Syrien görs det en del insatser. Vi ökade vårt stöd till just Röda Korset för att vara med och hjälpa till. Annars tror jag att de flesta nu avvaktar. De vill inte döma och än mindre just nu helt fria och inteckna en god utveckling. Vi får ge oss lite till tåls. Saker går rätt fort. Kan man fälla en sådan förfärlig regim som nu föll på så kort tid inser vi alla att det finns mycket dynamik kvar som kan utspela sig.

Jag hoppar, som ni märker, ganska rejält här.

När det gäller elförsörjningen i Ukraina är det ju mycket allvarligt. Jag har inte summan i huvudet, men för en tid sedan riktade Sverige ett mycket stort stöd – jag tror att det var ungefär 400 miljoner kronor – just för att de

ska reparera elförsörjningen. Men ta inte siffran på för stort allvar. Jag har den inte i huvudet just nu.

Norge är förvisso utanför EU, men Norges statsminister Jonas Gahr Støre berättade i går att de nu byter ut turbiner i oljesystem och på oljeplattformar som inte behövs längre men som är fullt fungerande. De skickas till Ukraina för att vara en del i att reparera energiinfrastrukturen i Ukraina. Det görs alltså ganska mycket olika saker på olika håll och kanter.

Kommissionen följer mycket noggrant kandidatländernas status. Det här är kommissionskompetens, som ni vet. Vi gör inga egna utvärderingar, utan rådet ställer sig bakom kommissionens rekommendationer eller inte. Vi har hittills aldrig haft skäl att betvivla dem. Det är tydligt meritbaserat.

Sedan förstår alla att det också finns ett mått av politik i detta. Det är ingen tvekan om det. En del länder är och kommer att förbli mer engagerade i västra Balkan och deras EU-närmanden än i till exempel Ukrainas och Moldaviens. För andra är det precis tvärtom. Det behöver inte stå emot varandra, så länge vi kan enas om att det är meritbaserade processer som ska styra takten mot EU. Men geografi har fortfarande betydelse.

Jag tycker att Sauli Niinistös rapport är intressant, även på det sättet. I rapporten nämns uttryckligen flera olika saker som är kopplade till miljö- och klimatfrågor. Jag tycker att det är bra. Jag tycker att den kommer in i rätt sammanhang. Sedan är det, som du själv påpekade att jag skulle påpeka, inte en specifik diskussion om just miljö- och klimatfrågor. Men både att förebygga ytterligare försämringar och att anpassa i sådana försämringar som nu sker är fundamentala delar av beredskapsfrågorna.

Den mer svenska specifika biståndspolitiken kommer inte upp på Europeiska rådet. Jag vill bara nämna det. Vi kan tycka olika om svensk biståndspolitik, men sådana diskussioner förs inte där. Det kanske förs en del sådana diskussioner på FAC om olika länders biståndspolitik. Men de förs inte i Europeiska rådet.

I fråga om Georgien är vi många som är engagerade och bekymrade. Men min bild, också efter att ha pratat med presidenten, är att vi just nu gör ungefär det vi kan göra. Utrikesministrarna beslutade på FAC i måndags att upphäva det visumfria resandet, som jag sa. Det är viktigt i sig. Och finansiellt stöd som går direkt till georgiska statsaktörer eller till myndigheter upphävs medan både vi och andra ökar vårt stöd till civilsamhällets aktörer.

Jag frågade den georgiska presidenten uttryckligen om det finns mer vi kan göra just nu. Jag tror att det politiska trycket från EU nog ändå är det starkaste de har. Den stora majoritet som vill ha ett EU-närmande ska förstå att det får konsekvenser om man har en regering som bedriver en politik som är helt inkompatibel med EU:s värderingar och EU:s system.

När det gäller ytterligare sanktioner får vi nog leva med att vi har regelverk som kräver enighet i Europeiska rådet, och man får göra vad man kan på andra sätt. Det finns olika initiativ, och det är inte första gången vi försöker hitta näst-bästa-lösningar när någon, i det här fallet Ungern och Slovakien, står i vägen för enighet.

Men jag tror att vi kommer att fortsätta se den oenigheten. Vi har sett den ganska mycket under det ungerska ordförandeskapet. Det kommer nog inte att förändras bara för att Polen nu tar över ordförandeklubban, vilket många ser fram emot, om 14 dagar.

2024/25:16
18 december

När det gäller associeringsrådet har Israel tackat ja till möte. Jag tror att jag har sagt det en gång förut. Det är fortfarande sant. Men det har inte satts något datum än.

Anf. 16 ORDFÖRANDEN:

Då går vi in på rond två för de partier som har mer än en person vid bordet.

Anf. 17 MATILDA ERNKRANS (S):

Ordförande! Sveriges starka stöd till Ukraina i bred enighet är en styrka att vara rädd om.

Jag petade tydligen på en öm tå med min fråga om Sveriges perifera roll och Kristerssons trovärdighet i frågan om Sveriges roll i världen. Men jag förstår att Kristerssons roll har gjort att han i alla fall den här gången inte blev inbjuden till kvällens middag med Zelenskyj, Macron och Natos Rutte, utan det är Mette Frederiksen som representerar den nordisk-baltiska kretsen.

På det temat kan jag inte avstå från att lägga en ytterligare kommentar med anledning av att inre och yttre säkerhet återigen är på agendan när EU-ledarna möts. Den 15 december kunde Europol i samarbete med brottsbekämpande myndigheter i 26 olika EU-länder, inklusive Sverige, göra en kraftfull gemensam insats riktad mot människohandel, narkotika, skjutvapen och gängkriminella. 796 personer greps, 442 vapen samlades in och 316 utredningar inleddes.

Det var en massiv insats för vår gemensamma säkerhet. Insatsen hade gjorts möjlig och var ett direkt resultat av bland annat ett mycket respekterat arbete från den tidigare svenska EU-kommissionären Ylva Johansson under hennes ansvar för inre och yttre säkerhet och Europol i EU.

Kristersson valde bort Ylva Johanssons tunga inflytande och position till förmån för en relativt oprövad moderat minister i sitt val av svensk EU-kommissionär. Eftersom inre och yttre säkerhet återigen är uppe på agendan vid EU-ledarnas möte blir frågan: Hur ska Kristersson nu säkra svenskt inflytande över dessa viktiga frågor?

Med den frågan vill jag passa på att önska alla en god jul, när det blir dags.

Anf. 18 ORDFÖRANDEN:

Sverigedemokraterna hade ingen mer fråga.

Jag har en egen kort fråga.

Efter det senaste mötet med FAC fann den georgiska premiärministern det lämpligt att gå ut och beskriva det som att en koalition av flera länder – vilken skulle bestå av Ungern, Slovakien, Italien, Spanien och Rumänien – hade blockerat sanktioner mot Georgien och Georgisk dröm. Det var något som såväl Rumänien som Spanien och Italien fann goda skäl att gå ut och dementera.

Han har sannolikt inte fått idén ur tomma intet, utan någon har skickat den signalen till honom – om vi ska vara riktigt uppriktiga. Det är något som riskerar att skada det goda förtroende som krävs inom ramen för Europeiska unionens samarbete och förutsättningarna för att ha en god dialog ledare och ministrar emellan. Är det här något som statsministern

förutser kommer att lyftas upp antingen på rådet eller i något annat sammanhang?

2024/25:16
18 december

Oavsett om vi tycker olika i unionen ibland och oavsett om vi accepterar spelreglerna med enighet och enhällighet när det kommer till vissa former av beslut kan vi inte ha en situation där bilden som sätts utåt är felaktig framför allt i förhållande till vad andra länder tycker. De ska inte behöva känna att de behöver gå ut och dementera rapporter som kommer från rådsmöten.

Är detta någonting som kommer att beröras i någon mån, antingen formellt eller informellt? Jag tror att det är avgörande för förutsättningarna för ett gott samarbete på politisk nivå.

Anf. 19 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Herr ordförande! Jag tänker inte fördjupa mig ytterligare i den gnälliga socialdemokratiska åskådarbänkstaktiken. Jag tänker inte lägga någon möda på den.

Norden, Baltikum och Polen samarbetar extremt nära i olika frågor. Norden och Baltikum har dessutom en gemensam organisation. Vi representerar varandra i olika sammanhang. Den här gången kommer Danmark att representera oss på ett möte. De är inkommande ordförandeland.

Jag förstår att det är någonting som skaver hos socialdemokratin, men tala ur skägget i så fall! Det partiet satte den svenska regeringens och Sveriges intressen på spel genom att entydigt heja på en kandidat i det amerikanska presidentvalet. Det äventyrar nationella intressen.

Det där är lite ynkligt. Alla svenska kommissionärer har såvitt jag vet gjort ett gott arbete på olika områden. Vi vet alla att man som kommissionär inte representerar sitt land, utan man representerar EU-kommissionen gemensamt. Men man kommer från ett EU-land.

Jag råkar tycka att de gröna frågor som Jessica Roswall ska ansvara för är riktigt viktiga. Om Socialdemokraterna inte tycker det kan ni säga det också i klartext.

Desinformationsfrågorna är viktiga på riktigt. När vi till och med ser felaktig information om vilka beslut som har fattats och på vilket sätt antyder det bara vidden av det spel som pågår. Vi kommer säkert att ta upp det, tror jag. Men jag tror faktiskt att det finns en ganska luttrad syn på det här just nu. Det understryker behovet av mer samarbete på det området.

Låt även mig önska alla en riktigt god jul och ett gott nytt år. På återseende, om inte förr så på återrapporteringen från det möte som äger rum i morgon.

Anf. 20 ORDFÖRANDEN:

Ja, och återrapporten sker den 7 januari kl. 14.00.

Anf. 21 REBECKA LE MOINE (MP):

Ordförande! Miljöpartiet vill anmäla en avvikande ståndpunkt vad gäller det som rör Gaza. Vi tycker att språket är svagt. Vi kommer helt enkelt inte att få gehör för våra framförda åsikter.

Anf. 22 ORDFÖRANDEN:

Gäller det Vänsterpartiet också? Jag fick ett ja där.

Det finns inte några ytterligare avvikande ståndpunkter. Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade ståndpunkt med en avvikande ståndpunkt från Miljöpartiet och från Vänsterpartiet.

Nu är det jul igen
och statsministern han far till Bryssel
Vi andra åker hem och har fullt bestyr med
julklappsyssel

Missta inte detta för ointresse för det som
avhandlas uti rådet
EU-nämnden är alltså i sitt esse
och bevakar unionen under hela året

Möten i rådet hela dagen lång
mangling in på midnattstimma
Hoppas på resultat med gott omfång

God jul och nu ska jag sluta rimma

(Applåder)

Anf. 23 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Herr ordförande! Jag ringer på natten ifall något dramatiskt inträffar.

Anf. 24 ORDFÖRANDEN:

Gör gärna det! Jag har inget bättre för mig, men just klockan 3 den 24:e är jag upptagen.

Anf. 25 MATILDA ERNKRANS (S):

Som vice ordförande vill jag säga att jag och hela nämnden önskar också ordföranden en mycket god jul och ett gott nytt år.

Anf. 26 ORDFÖRANDEN:

Tack så mycket! Och detsamma!

Behagar EU-nämndens ledamöter åtskiljas? Svaret är ja.

Innehållsförteckning

2024/25:16
18 december

§ 1 Europeiska rådet.....	1
Anf. 1 ORDFÖRANDEN.....	1
Anf. 2 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	1
Anf. 3 MATILDA ERNKRANS (S).....	5
Anf. 4 MARTIN KINNUNEN (SD)	6
Anf. 5 ORDFÖRANDEN.....	8
Anf. 6 HÅKAN SVENNELING (V).....	9
Anf. 7 ORDFÖRANDEN.....	10
Anf. 8 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	10
Anf. 9 ORDFÖRANDEN.....	13
Anf. 10 ANNA LASSES (C).....	13
Anf. 11 ORDFÖRANDEN.....	14
Anf. 12 KJELL-ARNE OTTOSSON (KD).....	14
Anf. 13 REBECKA LE MOINE (MP).....	15
Anf. 14 ANNA STARBRINK (L).....	16
Anf. 15 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	17
Anf. 16 ORDFÖRANDEN.....	19
Anf. 17 MATILDA ERNKRANS (S).....	19
Anf. 18 ORDFÖRANDEN.....	20
Anf. 19 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	21
Anf. 20 ORDFÖRANDEN.....	21
Anf. 21 REBECKA LE MOINE (MP).....	21
Anf. 22 ORDFÖRANDEN.....	21
Anf. 23 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	22
Anf. 24 ORDFÖRANDEN.....	22
Anf. 25 MATILDA ERNKRANS (S).....	22
Anf. 26 ORDFÖRANDEN.....	22